

7. Про Державний бюджет України на 2011 рік : Закон України від 23 груд. 2010 р. № 2857-VI // Відомості Верховної Ради України. — 2011. — №7-8. — Ст. 52.
8. Про запобігання впливу світової фінансової кризи на розвиток будівельної галузі та житлового будівництва : Закон України від 25 груд. 2008 р. № 800-VI // Відомості Верховної Ради України. — 2009. — № 19. — Ст. 257.

Анотація

Шаптала Н. К. Податковий кодекс України в контексті реалізації конституційних норм-принципів та нормотворчих процедур. — Стаття.

В роботі досліджено конституційні норми-принципи. Приділена увага їх впливу на відносини в різних галузях права. Зосереджена увага на особливостях прийняття Податкового кодексу України. Підсумовується, що Податковий кодекс України повинен бути прийнятий за особливою процедурою та офіційно оприлюднений до 15 серпня року, що передує плановому.

Ключові слова: Конституція України, Податковий кодекс України, конституційні норми, законодавча діяльність, нормотворчі процедури.

Аннотация

Шаптала Н. К. Налоговый кодекс Украины в контексте реализации конституционных норм-принципов и нормотворческих процедур. — Статья.

В работе исследованы конституционные нормы-принципы. Уделено внимание их влиянию на отношения в различных отраслях права. Сосредоточено внимание на особенностях принятия Налогового кодекса Украины. Суммируется, что Налоговый кодекс Украины должен быть принят по особой процедуре и официально обнародован до 15 августа года, предшествующего плановому.

Ключевые слова: Конституция Украины, Налоговый кодекс Украины, конституционные нормы, законодательная деятельность, нормотворческие процедуры.

Summary

Shaptala N. K. Tax Code of Ukraine in the context of constitutional rule-principles and legislative procedures. — Article.

The article is devoted to constitutional rule-principles. Attention is paid to their impact on relations in various fields of law. Concentrated attention on the features of the adoption of the Tax Code of Ukraine. Summarized that the Tax Code of Ukraine had to be adopted by a special procedure and officially promulgated until 15 August of the year preceding the planned year.

Keywords: The Constitution of Ukraine, the Tax Code of Ukraine, constitutional rules, legislation, rulemaking procedures.

УДК 342.531.41

Т. А. Француз-Яковець

ВЗАЄМОДІЯ ПАЛАТ БІКАМЕРАЛЬНОГО ПАРЛАМЕНТУ У ЗАКОНОДАВЧОМУ ПРОЦЕСІ: ДОСВІД РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ

Однією із найважливіших проблем функціонування сучасних держав є питання вибору найбільш оптимальної конфігурації політичних інститутів, яка б сприяла розвитку стабільного демократичного суспільства. Дизайн законодавчих інститутів багато в чому залежить від способу обрання законодавців та їх повноважень. Саме в цьому ключі розгортається напружена дискусія серед

© Т. А. Француз-Яковець, 2011

політиків та експертів. І одним із основних питань є питання вибору інституціональної структури парламенту: однопалатного чи двопалатного.

На сьогодні існування двопалатної структури парламенту в основному обумовлено формою державного устрою та потребою оптимізації нормотворчої діяльності. З огляду на пріоритетність законодавчої функції, питання підвищення якості законодавчої роботи завжди залишається актуальним для будь-якого парламенту. Поширена думка, що двопалатна система парламенту сприяє покращенню роботи законодавчої машини завдяки подвоєнню законодавчого процесу і контролю. Але це твердження є дискусійним з огляду на те, що палати парламенту можуть бути рівноправними та нерівноправними, і з точки зору демократичності та легітимності їх формування і складу. Саме з цих позицій дослідження особливостей функціонування двопалатних парламентів іноземних країн та запозичення позитивного досвіду є важливим для України.

Для бікамерального парламенту велике значення мають спільні та роздільні повноваження його палат. Палати бікамерального парламенту не можуть здійснювати свою діяльність повністю спільно, але не може бути і окремого їх існування. Палати є головними учасниками законодавчого процесу, тому необхідність їх тісної взаємодії і співпраці логічно обумовлена.

Метою даної статті є аналіз процесу прийняття найважливіших рішень для суспільства і держави Російської Федерації, в контексті взаємодії палат двопалатного парламенту, що об'єктивно обґрунтовується глибиною наукової розробки даних питань та позитивним досвідом функціонування бікамералізму.

До питань особливостей функціонування палат двопалатного парламенту Російської Федерації та їх взаємодії у своїх дослідженнях зверталися: С. А. Авакьян, О. Н. Булаков, І. В. Гранкін, Е. В. Крестьянінов, В. Є. Чиркин.

Конституція РФ чітко зазначає, що парламент визнається єдиним законодавчим органом країни і складається із двох самостійних палат — Державної Думи (450 депутатів) та Ради Федерації, що включає 178 членів (по 2 представники від кожного суб'єкта Федерації). Взаємна діяльність палат Федеральних зборів чітко визначена не тільки на рівні Конституції РФ, але й регламентів Ради Федерації та Державної Думи, постанов Конституційного Суду РФ, а також законодавчих актів федерального рівня.

Постанова Конституційного Суду РФ від 12 квітня 1995 р. [12] зазначає, що співвідношення народного представництва в сучасній Росії багатогранне. Державну Думу визнають символом прямого представництва, Рада Федерації виражає інтереси населення, так як є учасником системи відносин опосередкованого народного представництва.

Поширеною є думка, що, незважаючи на важливість та необхідність Державної Думи, вона більше виконує функції політико-консультативного органу, так як не в силах конкурувати з Радою Федерації — федеральним конституційним органом, який представляє суб'єктів Федерації.

Існує багато суперечок серед російських вчених з приводу найменування Державної Думи — «першою», «нижньою» палатою, а Ради Федерації — «другою», «верхньою» палатою. Деякі автори вважають, що палати прийнято на-

зивати «нижньою» та «верхньою», тому що дані найменування мають історичний характер» [16].

С. А. Авакьян пов'язує виникнення такої термінології з особливостями законодавчого процесу. Проект закону здійснює шлях «з низу вгору» від нижньої до верхньої палати [1, 39].

Існує думка і щодо неправомірності даних назв, адже поняття «нижня» та «верхня» палати не закріплені ні в Конституції РФ, ні в поточному законодавстві [3].

Конституція РФ чітко визначила статус палат як частин одного цілого представницького органу, тому їх роль у законодавчому процесі орієнтована на тісну співпрацю між собою.

Разом з тим реалізація законодавчих повноважень палатами відбувається незалежно одна від одної і в цьому виявляється їхня самостійність. Палати можуть незалежно одна від одної мати вплив на змістовну частину того чи іншого закону, керуючись і забезпечуючи інтереси як суб'єктів Федерації, так і Федерації загалом.

В науковій літературі виділяють два типи верхніх палат парламентів з точки зору повноважень, якими вони наділені: сильні і слабкі [15]. Рада Федерації, як верхня палата двопалатного парламенту РФ, є відносно слабкою. Державна Дума має можливість відповідно до ч. 5 ст. 105 Конституції подолати рішення Ради Федерації кваліфікованою більшістю у дві третини голосів. Згідно з ч. 4 ст. 105 Конституції РФ федеральний закон також вважається прийнятим Радою Федерації, якщо протягом 14 днів він не був розглянутий Радою Федерації [7]. Але, як свідчить практика, даний термін є недостатнім для розгляду Радою Федерації федерального закону.

Рада Федерації вносила пропозицію щодо поправки ст. 105 Конституції РФ, яка би передбачала збільшення строку розгляду Радою Федерації прийнятих Державною Думою законів з 14 до 30 днів [12]. Розширити співпрацю палат Парламенту РФ можна також, закріпивши в Конституції РФ положення, що федеральний закон вважається прийнятим, якщо за нього проголосували обидві палати — Державна Дума та Рада Федерації. Законодавчий процес за даних умов розтягнувся б у часі, але якість прийнятих законів підвищилась.

Встановлений 14-денний термін не поширюється згідно з Конституцією РФ на прийняття законів з питань федерального бюджету, федеральних зборів та податків, фінансового та валютного регулювання, ратифікацію та денонсацію міжнародних договорів та деякі інші. Відповідно до ст. 106 Конституції РФ ці питання підлягають обов'язковому розгляду Радою Федерації [7].

На сьогодні питання розширення сумісної діяльності палат в законодавчому процесі перебувають на стадії обговорення. Так як виявляється доцільним дозволити парламенту РФ проведення спільних засідань і прийняття постанов з питань, коло яких може бути обмеженим. Скоординувати думку палат ще на стадії обговорення та прийняття законопроектів у нижній палаті можливо шляхом надання Раді Федерації права на попередній законодавчий процес. Наприклад, законопроекти ще на стадії розгляду в Державній Думі можуть

бути представлені для ознайомлення членам Ради Федерації та відповідним комітетам палати.

В цьому аспекті позитивним є досвід двопалатного парламенту Німеччини, де всі закони, які вносяться до парламенту, попередньо направляються до верхньої палати — бундесрату. Верхня палата обговорює законопроекти і надсилає свій письмовий висновок до нижньої палати, яка враховує положення даного висновку.

Згідно зі ст. 100 Конституції РФ палати парламенту засідають окремо. Палати Федеральних Зборів можуть збиратися разом для заслуховування послань Президента РФ, послань Конституційного Суду РФ, виступів керівників іноземних держав. Можливість регулювати спільні форми діяльності є обмеженою, тому що палати парламенту Російської Федерації приймають свої регламенти автономно одна від одної поза законодавчою процедурою. Стосовно цього деякі вчені пропонують прийняти спеціальний федеральний конституційний закон про Парламент [8]. Але не всі проблеми можна вирішити шляхом прийняття закону. Підвищення ролі Ради Федерації стосовно питань, які врегульовані Конституцією РФ, пов'язано із внесенням до неї відповідних поправок.

Законодавча процедура Парламенту РФ традиційно розпочинається із законодавчої ініціативи. Правом законодавчої ініціативи наділені: депутати Державної Думи і члени Ради Федерації, президент, уряд, законодавчі збори суб'єктів Федерації, керівники виконавчої влади регіонів.

Законопроект вноситься до нижньої палати парламенту РФ, яка і приймає закон. Верхня палата розглядає вже прийняті нижньою палатою закони. Незгоду верхньої палати з текстом закону, прийнятого нижньою палатою, остання вправі подолати шляхом прийняття закону повторно.

Згідно з ч. 3 ст. 105 Конституції РФ, федеральні закони, що приймаються Державною Думою, передаються на розгляд Ради Федерації. Тому взаємодія палат при розгляді федеральних законів, передбачених ст. 106 Основного Закону, є необхідною [1, 309–310].

Стаття 11 Федерального закону «Про статус члена Ради Федерації і статус депутата Державної Думи Федеральних Зборів Російської Федерації» [14] встановлює, що законопроекти, які внесені членом Ради Федерації або ж депутатом Державної Думи, підлягають обов'язковому розгляду Державною Думою. Виділення із загальної кількості суб'єктів права законодавчої ініціативи саме членів Ради Федерації та депутатів Державної Думи є обґрунтованим, адже саме палати Федеральних Зборів є основними учасниками законодавчого процесу.

Варто зазначити, що положення даного федерального закону про обов'язковий розгляд Державною Думою законопроектів, внесених членами Ради Федерації або ж депутатами Державної Думи, не відображаються в Регламенті Державної Думи. Стаття 51 Регламенту встановлює, що підлягають обов'язковому і позачерговому розгляду Державною Думою законопроекти, внесені президентом та урядом РФ [10].

Регламент нижньої палати також чітко визначає процедури погодження законопроектів між палатами на стадії їх обговорення Державною Думою.

Вносити зміни до тексту законопроекту верхня палата може під час першого та другого читання.

Порядок проходження законопроекту в багатьох європейських країнах визначається спеціальними органами. Скажімо, у Франції, Австрії, Італії даним правом наділені спеціальні конференції, до складу яких входять голови палат та комітетів, а також лідери парламентських фракцій. В Російському парламенті органом, що визначає напрям законодавчої діяльності нижньої палати, є Рада Державної Думи, яка складається із лідерів всіх парламентських партій, які мають рівне право голосу незалежно від кількості місць, які вони займають в Державній Думі. «В той же час, — зазначає британський політолог Р. Саква, — і Рада Думи, і її комітети багато в чому залежать від голосів її рядових членів, які таким чином можуть значно впливати на хід законодавчого процесу» [11].

Враховуючи конституційно-правові особливості Парламенту РФ з метою координації і систематизації її законодавчої діяльності, можуть бути використані також елементи досвіду парламенту зарубіжних держав. Відповідно до ч. 3 ст. 101 Конституції РФ Рада Федерації та Державна Дума можуть створити спеціальну Комісію Парламенту Російської Федерації щодо координації та планування законодавчої діяльності. Адже ефективне планування законопроектної роботи та обговорення в палатах надає можливість визначити різні точки зору та ще на цій стадії законопроектної роботи, а також виявити, які питання є проблематичними для застосування закону на практиці. Головним залишається питання навіть не прийняття закону, а те, щоб даний закон забезпечував дієву регламентацію суспільних відносин. Від того, як організовано обговорення законопроектів у палатах двопалатного парламенту, якими правами при цьому наділяються депутати, яким чином розробляються компромісні рішення, залежить доля законів на практиці.

Згідно з Конституцією РФ взаємодію палат парламенту РФ чітко можна простежити під час процедури повторного розгляду федерального закону, що був відхилений Президентом і погоджений Державною Думою (ч. 3 ст. 107), прийняття федеральних конституційних законів (ч. 2 ст. 108), розгляд та прийняття закону РФ щодо внесення поправок до Конституції Російської Федерації (ст. ст. 108, 136).

Згідно з ч. 4 ст. 105 Конституції РФ у випадку відхилення федерального закону Радою Федерації палати мають право створити погоджувальну комісію для подолання розбіжностей, після чого федеральний закон повторно розглядається нижньою палатою парламенту. Право ініціативи щодо створення комісії мають обидві палати парламенту шляхом прийняття рішення [7]. Регламент Ради Федерації не передбачає необхідності обґрунтування відхилення Радою Федерації прийнятого Державною Думою федерального закону. При цьому обидві палати Федеральних Зборів вживають заходів щодо подолання розбіжностей з врахуванням передбачених їх регламентами процедур. Стаття 109 Регламенту Ради Федерації передбачає, що в постанові Ради Федерації про відхилення прийнятого Державною Думою закону може міститися доручення комітету Ради

Федерації, який є відповідальним за розгляд даного закону, а також голові погоджувальної комісії від Ради Федерації підготувати і направити до Державної Думи поправки до федерального закону. Дана норма Регламенту також передбачає, що обґрунтування рішення про відхилення прийнятого Державною Думою закону може бути оформлено у вигляді пояснювальної записки із вказівкою тих положень федерального закону, зміст яких потребує врегулювання розбіжностей між палатами.

В то й же час Регламент Ради Федерації не зобов'язує доповнювати постанову відповідною пояснювальною запискою із обґрунтуванням рішення про відхилення. Тому на практиці дана норма практично не втілюється, що значно затягує процес погодження інтересів палат Федеральних Зборів.

Погоджувальні комісії парламентів, створені палатами на паритетних началах, відіграють надзвичайно важливу роль при подоланні розбіжностей палат будь-якого двопалатного парламенту. Скажімо, у двопалатному парламенті ФРН дані комісії діють на постійній основі. У Парламенті РФ такі комісії створюються тимчасово для роботи над певним законопроектом. Рішення, які приймають комісії, також можуть бути різними за своєю юридичною силою. Для прикладу, в бікамеральному парламенті США комісії вправі приймати кінцеве рішення по закону [4].

Рішення комісій парламенту РФ носить рекомендаційний характер, так як потрібне додаткове погодження палат. Так, закон вважається прийнятим, якщо за нього проголосувало більше половини від загальної кількості депутатів Державної Думи. У випадку якщо Державна Дума відхилить пропозиції погоджувальної комісії, остання може продовжувати свою роботу. Також існує положення, що передбачає можливість призначення іншого складу погоджувальної комісії за взаємною згодою палат парламенту.

Конституція РФ в ч. 5 ст. 105 передбачає також процедуру подолання вето у тому випадку, коли розбіжності між палатами не вдалось усунути ні шляхом повторного розгляду питання в Державній Думі, ні за допомогою погоджувальної комісії. Для подолання вето Державна Дума більшістю в дві треті голосів від повного складу палати підтвердила рішення, яке прийняте нею раніше. Якщо вето подолано успішно, закон направляється на підпис президенту РФ.

Згідно зі ст. 108 Конституції РФ федеральний конституційний закон направляється до Ради Федерації як законопроект, а не як у випадку із звичайними федеральними законами в якості прийнятого Державною Думою закону. Статусу закону він набуває тільки після схвалення у встановленому порядку двома палатами парламенту. Правильним видається судження про те, що незамінною умовою перетворення проекту федерального конституційного закону в закон парламенту є досягнення між палатами Федеральних Зборів РФ у відношенні законопроекту повної згоди ще на стадії його обговорення [6].

В літературі виділяються такі варіанти рішень Ради Федерації при відхиленні федеральних законів: відхилення положень з огляду на неприйняття окремих положень закону, але без вказівок на ці положення; відхилення із

вказівкою на неприйняття конкретних положень акта і дорученням членам погоджувальної комісії від Ради Федерації сформулювати редакцію даних положень; відхилення із фрагментарним чи детальним викладенням пропозицій Ради Федерації щодо внесення змін у положення закону; відхилення з дорученням членам погоджувальної комісії керуватися у своїй роботі висновком відповідного комітету Ради Федерації [1, 319–320].

В організаційно-контрольній сфері взаємодія палат парламенту РФ відбувається під час парламентських слухань. За результатами слухань можуть бути прийняті постанови та звернення.

Також депутати однієї палати можуть бути присутніми на засіданнях другої. В ст. 32 Регламенту Ради Федерації міститься положення про те, що комітет чи комісія верхньої палати, яка організовує слухання, має право запросити депутатів Державної Думи. Члени Ради Федерації також можуть бути присутніми на будь-якому відкритому засіданні нижньої палати відповідно до п. 1 ст. 36 Регламенту Державної Думи.

Формами взаємодії обох палат двопалатного парламенту РФ є формування виборчої комісії, п'ять із п'ятнадцяти членів якої призначаються Радою Федерації із переліку кандидатур, які запропоновані законодавчими та виконавчими органами державної влади суб'єктів РФ. Таку ж спільну взаємодію палат можна прослідкувати на прикладі призначення на посади суддів Конституційного Суду РФ, що здійснюється за пропозицією членів Ради Федерації та депутатів Державної Думи верхньою палатою парламенту та порядок прийняття поправок до Конституції РФ.

Загалом, процедури Федеральних Зборів РФ побудовані послідовно і логічно, у відповідності з загальноприйнятими стандартами. Головним питанням для Ради Федерації залишається дотримання забезпечення співвідношення в кожному прийнятому законі загальнодержавного та регіонального інтересів. І першим має бути саме загальнодержавний з врахуванням регіонального.

Серед напрямків удосконалення законодавчої діяльності Ради Федерації розглядається підвищення ефективності участі Ради Федерації в розгляді законопроектів Державною Думою. Передбачається встановити процедури підготовки, затвердження і представлення від імені Ради Федерації зауважень, пропозицій, поправок до законопроектів, що розглядаються Державною Думою в першому та другому читаннях, а також порядок супроводу та захисту цих документів в Державній Думі [2]. Саме тому вносяться пропозиції щодо доповнення регламенту Державної Думи.

Не викликає сумніву, що для України актуальним залишається дослідження проблематики сучасного парламентаризму. І сьогодні, коли на основі Конституції відбувається інтенсивне становлення владних структур, нової політичної системи суспільства, потреба у вивченні зарубіжного досвіду стає нагальною.

Дискусії з приводу становлення бікамерального парламенту України виникали неодноразово. Проблема бікамералізму залишається принципово відкритою і надзвичайно актуальною і сьогодні. Адже, у вітчизняній науці існує

вужкість теоретичного освоєння та відсутність узагальнюючої перспективи обговорення даних питань, а численні дослідження проблеми бікамералізму у світовій науці в цілому не покривають усієї широти її проявів і граней.

Російська Федерація за своїми історичними, політичними, соціальними, культурними, ментальними, науковими та іншими особливостями є досить близькою для України. Тому вивчення позитивного досвіду парламентаризму є насущною потребою в питаннях розвитку та реформування політичної системи України.

В силу об'єктивних обставин розвитку суспільства державно-правові теорії різних країн здійснюють значний вплив на «удосконалення» конституційного законодавства з метою його відповідності умовам економічних, соціальних та політичних реформ. Даний процес динамічний і ставить ціле коло питань, на які повинні дати відповідь вчені та спеціалісти в галузі конституційного права. Світова конституційна наука, враховуючи виклики часу та суспільні потреби останнім часом значно більше уваги приділяє дослідженню проблематики парламентаризму.

Досвід Російської Федерації в питаннях взаємодії палат бікамерального парламенту у законодавчому процесі засвідчує ефективність і якість функціонування парламенту, його реальний розвиток, суттєву модернізацію, певний рівень наступності основних демократичних форм та функцій Європейського парламентаризму інших держав світу. Практика та теоретичні аргументи свідчать на користь бікамералізму. Достатньо велика кількість прихильників ідеї бікамералізму вважають, що двопалатність забезпечує реальну демократію законодавчої влади, так як чітко враховує досить складну політичну складову, широкий спектр інтересів носіїв конституційного процесу.

Література

1. Авакьян С. А. Федеральное Собрание — парламент России / С. А. Авакьян. — М. : Рос. юрид. изд. дом, 1999. — 432 с.
2. Булаков О. Н. Двухпалатный парламент Российской Федерации / О. Н. Булаков. — СПб. : Юрид. центр Пресс, 2003. — С. 40.
3. Гранкин И. В. Парламент России / И. В. Гранкин. — М., 2001. — С. 247.
4. Конституции государств Центральной и восточной Европы. — М., 1997. — С. 287.
5. Конституции зарубежных государств : учеб. пособие / сост. В. В. Маклаков. — М. : БЕК, 2001. — 592 с.
6. Крестьянинов Е. В. Особенности порядка принятия конституционных законов // Государство и право. — 1995. — № 12. — С. 8.
7. Конституция РФ. — М. : Юрид. лит., 1993.
8. Парламентское право России : учебник / под общ. ред. О. Н. Булакова. — М., 2006. — С. 20.
9. Регламент Совета Федерации Федерального Собрания Российской Федерации : принят Постановлением Совета Федерации Федерального Собрания РФ от 30 янв. 2002 г. № 33-СФ // Собрание законодательства РФ. — 2002. — № 7. — Ст. 635.
10. Регламент Государственной Думы Федерального Собрания Российской Федерации : принят Постановлением Государственной Думы Федерального Собрания РФ от 22 янв. 1998 г. № 2134-ПГД // Собрание законодательства РФ. — 1998. — № 7. — Ст. 801.
11. Саква Р. Путин: выбор России / Р. Саква. — М., 2006. — С. 238.
12. СЗ РФ. — 1995. — № 16. — Ст. 1451.
13. Собрание законодательства. — 1995. — № 35. — Ст. 3665.
14. Собрание законодательства. — 1999. — № 133. — Ст. 3466.

15. Чиркин В. Е. Конституционное право зарубежных стран / В. Е. Чиркин. — М., 2001. — С. 256.
16. Чиркин В. Е. Современное государство / В. Е. Чиркин. — М., 2001. — С. 321.

Анотація

Француз-Яковець Т. А. Взаємодія палат бікамерального парламенту у законодавчому процесі: досвід Російської Федерації. — Стаття.

У статті аналізується досвід парламенту Російської Федерації у сфері взаємодії палат під час здійснення ними законодавчих повноважень.

Ключові слова: бікамеральний парламент, Державна Дума, Рада Федерації, законодавчий процес.

Аннотация

Француз-Яковець Т. А. Взаимодействие палат бикамерального парламента в законодательном процессе: опыт Российской Федерации. — Статья.

В статье анализируется опыт парламента Российской Федерации в сфере взаимодействия палат при осуществлении ими законодательных полномочий.

Ключевые слова: бикамеральный парламент, Государственная Дума, Совет Федерации, законодательный процесс.

Summary

Frantsuz-Yakovets' T. Interaction Chambers bicameral parliament in legislative process: the experience of the Russian Federation. — Article.

The article analyzes the experience of the Parliament of the Russian Federation in the sphere of interaction chambers during exercise legislative powers.

Keywords: bicameral parliament of the Russian Federation, The State Duma, Federation Council, legislative process.

УДК 342.925

Ю. С. Педько

ПРЕДМЕТ ТА СИСТЕМА АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА: ОКРЕМІ ДИСКУСІЙНІ ПИТАННЯ

Сучасна трансформація предмета адміністративного права України та поступове оновлення його змістовного наповнення зумовили підняття питань про систему даної галузі права, наявності окремих складових такої системи, а також про виникнення окремих системних утворень (підгалузей, інститутів тощо), що включають норми права, які довгий час асоціювалися виключно із сферою адміністративно-правового регулювання. Зокрема, звертає на себе увагу певне переосмислення сутності та ролі процесуальних норм в адміністративному праві, що стало результатом створення в Україні інституту адміністративної юстиції та його процесуальної складової — адміністративного судочинства та поява думок про існування окремої галузі права України — адміністративного процесуального права.

Слід зазначити, що актуальність піднятих у статті питань обумовлюється необхідністю побудови логічно вивіреної, предметно визначеної системи адмі-